

Bilaga C.1. Skrivutvecklingschema

Skrivutvecklingschemat gäller utvecklingen från förskoleåren till vuxen (Pihlgren, A. S. & Freinetskolan Mimers personal, 2006).

Pseudo	1	Klotter	Ritar klotter som symbol för skrivande
Logogr	2	Sitt namn	Kan "rita" sitt namn som helord
Pseudo	3	Bokstäver (utan ordning)	Skriver slumpvisa bokstäver men utan ordning och utan att känna igen hur de låter
Alfab	4	Någon bokstav rätt	Kan ljuda fram något av ljuden i ett ord och skriva rätt bokstav men hör inte övriga ljud
Alfab	5	Flera bokstäver	Hör flera ljud och skriver ut de bokstäver som symboliserar dem
Alfab	6	Alla ljud finns med	Hör alla ljud som finns i ett ord och skriver ut bokstäverna (men stavar inte nödvändigtvis rätt)
Alfab	7	Kommunicerar med text	Skriver meddelanden till andra och förstår att skrift är nedskrivet tal
Alfab	8	Mer text (stora bokstäver)	Skriver lite längre texter, exempelvis med flera ord
Alfab	9	Mellanrum mellan orden	Skriver mellanrum mellan orden
Alfab	10	Text med små bokstäver	Skriver handskrivna texter med gemener
Alfab	11	Stor bokstav och punkt	Börjar en mening med stor bokstav och avslutar den med punkt
Ortogr	12	Vill skriva fint	Visar att hen vill att det skrivna ska se snyggt ut och vara läsbart för andra
Ortogr	13	Vill stava rätt	Frågar om hur olika ord stavas men klarar ännu inte alltid att stava rätt
Ortogr	14	Kan skriva referat	Kan skriva en kortare sammanfattning av något – en händelse, en saga eller annan berättelse
Ortogr	15	Tänker på språklig form	Uppmärksammar att språket används på olika sätt i skriven text och kan en del språkliga drag för vissa allmänna genrer
Ortogr	16	Kan skriva olika slags texter	Kan skriva några vanliga texttyper som en berättelse, faktatext, referat, insändare
Ortogr	17	Antecknar spontant	Gör spontant egna anteckningar för att komma ihåg saker
Ortogr	18	Anpassar skrivsätt efter situationen	Anpassar medvetet sitt skrivande utifrån vad syftet är och behärskar de vanligaste språkliga genrererna i skrivande
Ortogr	19	Anpassar omedvetet skrivsättet	Anpassar omedvetet det skrivna utifrån det som konventionerna och genren kräver

Bilaga C.2. Läsutvecklingsschema

Läsutvecklingsschemat (Allard & Sundblad, 1982, s. 19)².

	Steg	Beskrivning
Logogr	1	Sitt namn Känner igen sitt namn som helord
Logogr	2	Läsriktning Känner igen åt vilket håll som texten ska läsas
Alfab	3	Bokstav-ljud Kopplar några bokstäver till bokstavens ljud
Alfab	4	Dela-sätta ihop ord Delar ord i bokstäver och sätter ihop bokstäver till enkla ord
Logogr	5	Direkt avläsa Läser vissa ord som helord
Alfab	6	Ljuda ihop Ljudar samman enklare ord
Alfab	7	Enklare text Läser en kort, enkel text
Alfab	8	Kommunicera med text Förstår att text kan förmedla budskap (skriver meddelanden)
Alfab	9	Läsa ljudstridig stavning Läser ut ord som inte stavas ljudenligt (som exempelvis <i>och</i> , <i>skjuta</i> eller <i>stjärna</i>)
Alfab	10	Längre obekanta ord Läser längre ord som hen tidigare inte stött på, oavsett om dessa stavas ljudenligt eller inte
Alfab	11	En del utan ljudning Läser kända ord utan att ljuda, andra med ljudning
Alfab	12	Mer flyt Läser enklare texter med flyt, utan att ljuda hörbart
Ortogr	13	Arbetsbeskrivning Följer en skriven arbetsbeskrivning
Ortogr	14	Flytande Läser (enklare) texter flytande
Ortogr	15	Sökläsa Snabbsöker och hittar en viss information i en text
Ortogr	16	TV-texten Läser hela TV-textens textremsor
Ortogr	17	Läser mycket Läser många böcker, ofta i serier (bokslukaråldern)
Ortogr	18	Översiktsläsa Läser översiktligt för att förstå en text eller söka efter något
Ortogr	19	Djupläsning Läser på djupet när det krävs för att förstå innehållet
Ortogr	20	Olika slags texter Läser olika slags texter utan problem
Ortogr	21	Avpassa lässätt Avpassar medvetet lässättet utifrån texten och vad hen vill få ut av läsningen
Ortogr	22	Omedvetet avpassa Avpassar sitt lässätt utan att tänka på det

² Schemat har anpassats något för att kunna användas i förskolan.

Bilaga C.3. Bedömningsunderlag för nuläge i högläsning och litteraturutbud

Ur Pihlgren, A. S. (2023b). *Samtala om högläsning och berättande i förskolan*. Stockholm: Gothia.

På vår förskola förekommer följande aktiviteter i högläsning:

Nr	Område	Bedömning			
		Sällan eller aldrig	Någon gång då och då	Ganska ofta	Regelbundet varje vecka
1	Vi högläser för barnen				
2	Vi högläser samma berättelse flera gånger				
3	Vi berättar för barnen				
4	Vi berättar samma berättelse flera gånger				
5	Vi samtalar med barnen om det vi läser och berättar				
6	Vi samtalar om samma text/berättelse flera gånger med olika inriktning				
7	Vi väljer ut viktiga ord och begrepp som barnen lär sig				
8	Vi pratar med barnen om hur språket är uppbyggt (metaspråkighet)				
9	Vi skriver egna berättelser med barnen				
10	Vi samtalar med barnen om hur man konstruerar egna berättelser				
11	Vi bearbetar det lästa med olika estetiska uttrycksformer (dramatisera, skriva, dansa, sjunga, måla)				

Inspirerad av Heimer, M. (2023). *Leda läsfrämjande*. Lund: Studentlitteratur.

På vår förskola har vi tillgång till följande litteraturutbud:

Nr	Område	Ja	Nej
1	Bilderböcker, kapitelböcker, rim och ramsor och annan skönlitteratur		
2	Faktaböcker och annan sakprosa		
3	Böcker för barn med påbörjad och fortsatt språkutveckling		
4	Böcker för olika åldersgrupper		
5	Böcker som speglar mångfald i familjer, hudfärg, kulturer, funktionsnedsättningar mm		
6	Nyare litteratur, utgiven de senaste tre åren		